

ČÍNA

HLAVNÍ MĚSTO: **PEKING** (BEIJING)

ROZLOHA: **377 835 km²**

POČET OBYVATEL: **1 443 252 000**

* světová populace - 7,8 mld. / Čína - 18% obyvatel světa,
každý pátý člověk na Zemi

PŘÍRODNÍ PODMÍNKY

3. největší stát světa (1. Rusko, 2. Kanada)

POVRCH

1. jihozápad

- **HIMÁLAJ**
 - nejvyšší pohoří světa
 - tvoří hranici s Indíí, Nepálem a Bhútánem
 - nejvyšší hora světa - **MOUNT EVEREST** (čínsky - Ču-mu-lang-ma feng),

MONT EVEREST

8848 m n. m.

- **TIBETSKÁ NÁHORNÍ PLOŠINA** - na sever od Himálaje

- největší náhorní plošina světa
- nadmořská výška - 4000 až 4500 m

2. západ - pohoří **KARÁKÓRAM, PAMÍR**

3. sever

- pohoří **ŤAN-ŠAN**
- pouště **GOBI** a **TAKLAMAKAN**

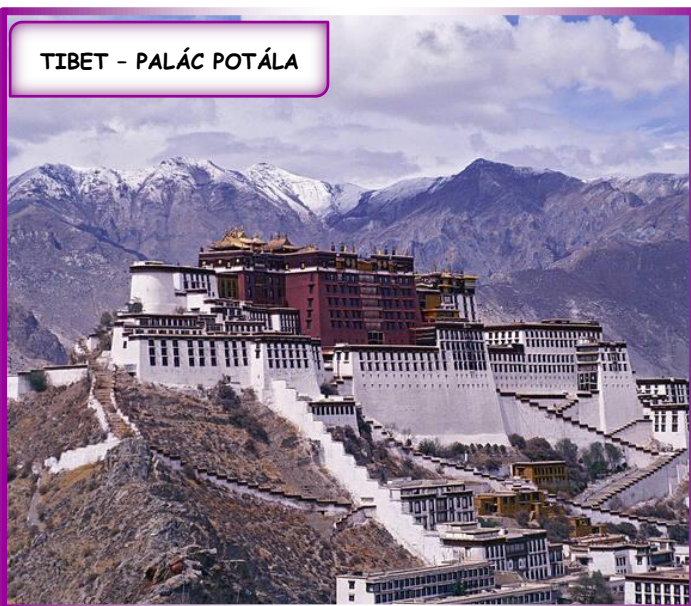
4. jihovýchod

- **VELKÁ ČÍNSKÁ NÍŽINA**

ŘEKY

- většina řek teče od západu k východu a odvádí vodu do Tichého oceánu
- **JANG-C' - ŤIANG** („Modrá řeka“)
 - 3. nejdelší řeka světa, 6300 km
 - v Číně se používá název Čchang-t'iang
- **CHUANG-CHE** („Žlutá řeka“), **AMUR** (hranice s Ruskem), **ČU-ŤIANG** („Perlová řeka“) a mnoho dalších řek
- **VELKÝ KANÁL** je uměle vytvořená vodní cesta, důležitá z pohledu hospodářství
 - spojuje hlavní město Peking (Beijing - Chang-čou)
 - byl vybudován mezi 5. a 7. stoletím
 - spojuje řeky Chaj-che, Chuang-che, Chuaj-che a Jang-c'-t'iang

TIBET - PALÁC POTÁLA

VELKÝ KANÁL

PODNEBÍ

- vzhledem k velikosti země jsou **velké rozdíly**
 - mezi vnitrozemím na západě a východní (přímořskou) částí
 - a mezi severem a jihem
- podnebí je nejvíc ovlivňováno **MONZUNY** (pravidelné sezónní větry)
 - **letní jihovýchodní - teplý a vlhký** (od moře)
 - **zimní severozápadní - studený a suchý** (z pevniny, ze Sibiře)
- JV - letní monzuny přináší velké množství srážek
- J - patří do tropů a subtropů, v létě tajfuny se záplavami
- směrem na SZ ubývá srážek - léta jsou kratší, v zimě jsou teploty až (-30°C)

ROSTLINY A ŽIVOČICHOVÉ

- složení druhů je, tak jako krajina, **velmi pestré**
- ochraně se Čína věnuje selektivně - někde jsou pravidla velmi přísná, jinde je příroda ničena pod dohledem státu, nebo přímo státem
- symbolem Číny je **PANDA VELKÁ**, která jinde na světě nežije ve volné přírodě
 - všechny pandy na světě (ve všech ZOO) jsou pouze zapůjčeny a jsou majetkem Číny

HISTORIE A SPOLEČNOST

Čínská civilizace je jediná, která se bez přerušení vyvíjí od starověku až do dnešní doby.

NEJSTARŠÍ DĚJINY - VLÁDA DYNASTIÍ

- **začátek** rozvoje čínské civilizace je **okolo roku 2000 př. n. l.**
- první historicky doložená vládnoucí dynastie **ŠANG** - 17. - 16. stol. př. n. l.
- ze starověké Číny pochází **velké množství vynálezů**, např. **PAPÍR, PORCELÁN, KOMPAS, PAPIROVÉ BANKOVKY, STŘELNÝ PRACH...**
- za vlády dynastie **ČCHIN** (okolo 220 př. n. l.) začala stavba **VELKÉ ČÍNSKÉ ZDI**, následující dynastie **CHAN** navazuje první kontakty se západem (Římem) - po staletí pak funguje obchodní trasa (Čína - Řím), **HEDVÁBNÁ STEZKA**
- poslední vládnoucí dynastie **ČCHING** vládla od 17. století do roku 1911, kdy byla vyhlášena republika

ČÍNSKÁ REPUBLIKA (1912 - 1949)

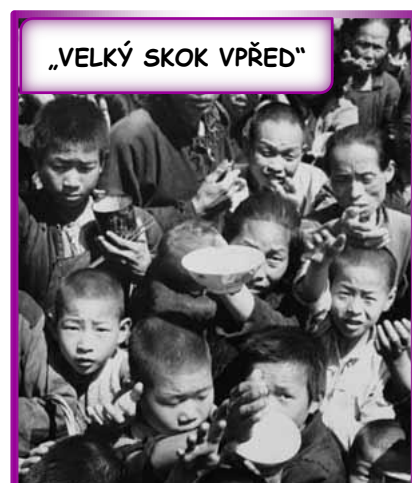
- **DRUHÁ ČÍNSKO-JAPONSKÁ VÁLKA (1937 - 1945)**
 - Čína napadena Japonskem
 - japonské jednotky testovali biologické zbraně (antrax, dýmějový mor), nakaženy byly statisíce Číňanů
 - celkový počet obětí **11 milionů**
- **ČÍNSKÁ OBČANSKÁ VÁLKA**
 - po konci 2. světové války (čínsko-japonské války)
 - válka mezi Komunistickou stranou Číny (Kungčchantang) a vládnoucí nacionalistickou stranou KUOMINTANG
 - v roce **1949** zvítězili komunisté pod vedením **MAO CE-TUNGA**, generál Čankajšek a další členové Kuomintangu nuceně odešli na ostrov Tchaj-wan

ČÍNSKÁ LIDOVÁ REPUBLIKA

- vláda **MAO CE-TUNGA** („Velkého kormidelníka“), 1949-1976
 - tvrdě pronásledoval své odpůrce, jeho přesvědčení o správnosti komunismu bylo až fanatické (extrémní, zaslepené, „nic jiného neexistuje“)
 - znárodnění průmyslu, pozemková reforma, ale také očkování, zvýšení gramotnosti obyvatel (čtení, psaní)
 - zapojení do Korejské války (1950-1953) na straně Severní Koreje
 - **násilné obsazení TIBETU**
 - velká snaha o ekonomické dohnání a předběhnutí západního světa dosáhla vrcholu v letech 1958 - 1962 akcí **VELKÝ SKOK VPŘED** - **CÍL:** politickými a ekonomickými změnami **dosáhnout velkého hospodářského růstu**, **VÝSLEDEK:** **největší známý hladomor v dějinách celého světa**, odhaduje se 30 milionů obětí
 - za jeho vlády došlo k ochladnutí vztahů se Sovětským svazem (druhou komunistickou velmocí)
 - vyhlášení **KULTURNÍ REVOLUCE** (1966-1969) - **CÍL:** modernizace země a **změny ve společnosti**, **VÝSLEDEK:** **vyvraždění statisíců domnělých odpůrců** prováděné převážně mládežnickou organizací Rudé gardy
 - celkový počet obětí jeho vlády je odhadován na 40-70 milionů obyvatel Číny

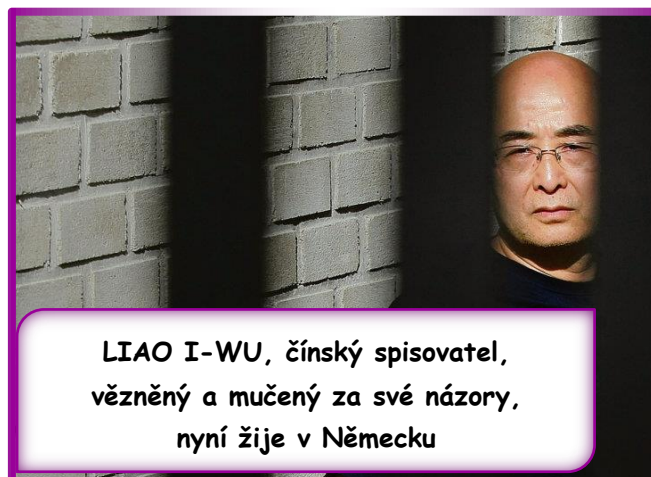
MAO CE-TUNG

„VELKÝ SKOK VPŘED“

- po smrti Mao Ce-tunga došlo ke zlepšení vztahů se Sovětským svazem
- v komunistické straně zvítězila část prosazující **ekonomické reformy**, které vedly k postupnému zlepšování zničeného hospodářství, částečně se zlepšily vztahy se západem

- jedním z pokusů o změnu byla **POLITIKA JEDNOHO DÍTĚTE** (od roku 1979)
 - **CÍL:** omezení růstu počtu obyvatel
 - zvláštní komise dohlížejí na porodnost v rodinách
 - rok 2007: 35,9 % populace mělo povoleno mít pouze jedno dítě, 52,9 % mělo povoleno mít druhé dítě, pokud to první byla dívka, 9,6 % mělo povoleno mít dvě děti bez ohledu na pohlaví a pro 1,6 % (hlavně Tibetanů) neplatil žádný limit
 - **VÝSLEDEK:** hlavně na venkově docházelo k vraždám novorozenců (chlapců), nerovnoměrné rozložení pohlaví (poměr mužů a žen) v některých oblastech, generace rozmazlených jedináčků, počet obyvatel stále roste
- **konec 20. a začátek 21. století**
 - **připojení Hongkongu** (do té doby britské území) a **Macao** (portugalské), bylo přislíbeno zachování výjimečného postavení a svobod, ale v poslední době se Čína snaží větší kontrolu a sjednocení pravidel
 - oficiálně jsou v Číně všechna náboženství povolena, ale opravdu se to týká jen tradičních tří: **KONFUCIONISMU, TAOISMU a čínského BUDDHISMU**
 - velká **modernizace armády** (2. největší výdaje na armádu po USA)
 - snaha o vytváření lepšího obrazu ve světě, ale **ve skutečnosti dochází stále k pronásledování, mučení, zabíjení nepohodlných lidí**
 - **velký ekonomický růst** v posledních letech má za následek ničení životního prostředí a neohlíží se ani na lidská práva a svobody

**LIAO I-WU, čínský spisovatel,
vězněný a mučený za své názory,
nyní žije v Německu**

HOSPODÁŘSTVÍ (EKONOMIKA)

- od roku 2014 největší ekonomika světa (podle Mezinárodního měnového fondu)

ZEMĚDĚLSTVÍ

- stále víc se využívají moderní technologie
 - chemický postřik provádějí drony
 - využití geneticky modifikovaných (upravených) plodin
- **ROSTLINNÁ VÝROBA** (asi 10% půdy)
 - **RÝŽE** se sklízí dvakrát za rok - **největší pěstitel světa**, asi 215 milionů tun
 - **TABÁK** - **největší pěstitel světa**, asi 3 miliony tun
 - pšenice, jutowník, cukrová třtina a další subtropické rostliny
- **ŽIVOČIŠNÁ VÝROBA**
 - **největší světový producent masa**, 78 milionů tun za rok (28% celosvětově), z toho - vepřové 51 milionů tun, drůbeží 16,5 milionu tun, hovězí 6,5 milionu tun a skopové maso 4 miliony tun
- **RYBOLOV**
 - **16% celosvětové produkce ryb**
 - na rozdíl od Evropy a Severní Ameriky, která se snaží o lov a ochranu populace ryb zároveň, jsou v celé Asii pravidla méně přísná
 - asi 50% čínského rybolovu je prováděno pomocí vlečných sítí, které devastují mořské dno

TĚŽBA

- objevené zásoby - zdroje (asi 12% celosvětově) i těžba jsou poměrně velké, ale v přepočtu na 1 obyvatele jsou podprůměrné
 - ČERNÉ UHLÍ - největší zásoby na světě
 - ROPA a ZEMNÍ PLYN
 - URAN
 - železná ruda, RBK - rudy barevných kovů

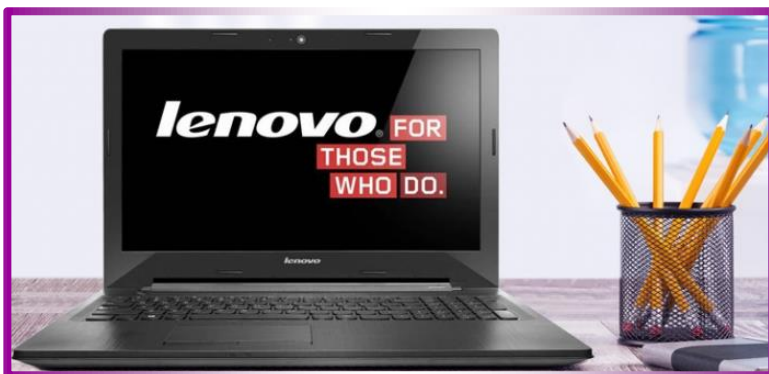
PRŮMYSL

- ELEKTRICKÁ ENERGIE
 - tepelné elektrárny
 - vodní elektrárna na přehradě **TŘI SOUTĚSKY** (vybudovaná po roce 2000) je **největší elektrárnou na světě** (nejen vodní)
 - probíhá výstavba jaderných elektráren (ve spolupráci s Francií, Ruskem i USA)

- v Číně existuje zákon, který občanům dovoluje **provádět po světě PRŮMYSLOVOU ŠPIONÁŽ ve prospěch státu** (čínských firem), to se také běžně děje, bylo odhaleno mnoho případů, kdy byly firmám v zahraničí čínskými firmami ukradeny technologie
- průmysl velmi **znečišťuje životní prostředí** - ovzduší, vodu i půdu, např. Čína spaluje více uhlí, než zbytek světa dohromady

- **TEXTILNÍ PRŮMYSL** - čínské **levné zboží** je vyváženo do celého světa, i díky růstu nákupů přes internet, ohrožuje textilní výrobce v mnoha zemích světa
- **SPOTŘEBNÍ PRŮMYSL** - věci pro každodenní život (např. hračky, elektrické nářadí ...), **nízká cena**, ale **také nižší kvalita**, často nesplňují bezpečnostní požadavky např. Evropské unie (chemické složení...)
- **STROJÍRENSKÝ PRŮMYSL** - Čína vyrábí vlastní **automobily**, **cílem je vstup na celosvětový trh**, předností má být **cena**, experti se ale shodují, že **cena bude nízká** na úkor **kvality a bezpečnosti**
- **ELEKTRONIKA**
 - IT - telefony, počítače...
 - prodávají se po celém světě, ale vrůstá obava, že data z přístrojů mohou být sbírána a kontrolována čínskou komunistickou mocí
 - **LENOVO, HUAWEI, ZTE, XIAOMI, OPPO A MEIZU**

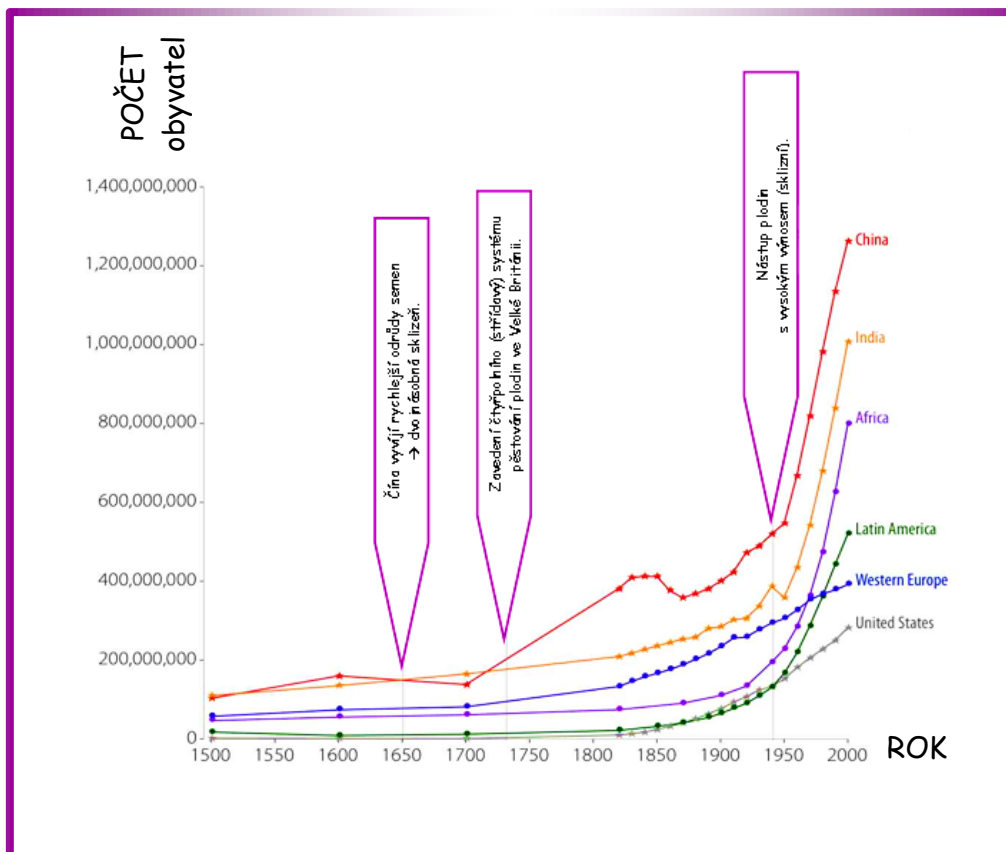
- **INTERNET** - snaha o získání většího podílu na internetu, přestože občané Číny mají internet stále cenzurovaný (nejsou přístupné všechny adresy)

VĚDA A VÝZKUM

- čínská vláda si uvědomuje, že budoucnost patří moderním a novým přístupům
- do vědy a výzkumu **dává více peněz než všechny státy Evropy** (dohromady)

Vývoj počtu obyvatel

- ČÍNA, INDIE, AFRIKA, LATINSKÁ AMERIKA (STŘEDNÍ A JIŽNÍ), ZÁPADNÍ EVROPA, USA

VELKÁ ČÍNSKÁ MĚSTA

- víc než 100 čínských měst má nad 1 milion obyvatel

	MĚSTO	POČET OBYVATEL celé aglomerace (město+okolí)
1.	Šanghaj	22 685 000
2.	Peking	20 390 000
3.	Šen-čen	12 240 000
4.	Kanton	18 760 000 (včetně Fo-šanu)
5.	Tchien-tin	11 260 000
6.	Tung-kuan	8 260 000
7.	Hongkong	7 280 000
8.	Wu-chan	7 620 000
9.	Fo-šan	přičteno ke Kantonu
10.	Čcheng-tu	10 680 000
11.	Čchung-čching	7 440 000
12.	Nanking	6 380 000
13.	Šen-jang	6 200 000
14.	Si-an	6 150 000
15.	Chang-čou	7 605 000